
◆ ST. OLAV ◆

Redaktør: Mgr. Irgens. Medarbeidere: mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrud Undset, Lars Eskeland.
ST. OLAVS REDAKSJON, AKERSVEIEN 4 - OSLO - TELEFON 23743

INNHold: Hvetekornet. — Ung var han. — Kardinal Faulhaber. — Breve fra Helvede. — Autoritet og frihet i skolen. — Fordi. — Berlins nye biskop avlegger troskapsed. — Bokanmeldelse. — Herhjemme — og derute. — Livet efter døden.

RETT + OG + SANNHET

Hvetekornet.

Når hvetekornet dør, bærer det megen frukt.
(Joh. 12.)

Vi hører stadig at vi befinner oss i et tidsskifte som stiller krav om nyorientering på alle områder, ikke minst det religiøse. Og uavlatelig står det frem folk og forkynner det nye og forløsende, som imidlertid meget snart faller i ubarmhjertig glemsel. At denne religiøse bessermachen må mislykkes er noget man av mange grunner burde være klar over. Det er nemlig betegnende for de nyopdukkende systemer, at de er preget av en ensidighet, som gjør dem ubrukbare for den store og omfattende opgave som de tiltenkes. Kristendommen er universell i hele sitt vesen. Den var det i Mesterens egen tanke og forkynnelse, og den var det da den fra først av trådte frem i verden og blev utbredt av hans apostler. Fordringene på å tilføre kristendommen nytt liv og kraft bunner alltid i en viss undervurdering av den oprinnelige kjerne. Riktignok gjør alle reformatorer krav på just å ha funnet tilbake til denne kjerne, men det viser sig alltid at de kun har fått tak på dens overflate eller ser den under en bestemt synsvinkel og derfor tilsidesetter eller overser totalt det, som er kjernens vesen.

Fornylig har den tyske pastor, dr. Günther, i 3 artikler i «Aftenposten» søkt å forklare grunnen til striden i den tyske protestantiske kirke idag. Han fremholder at man nu i stigende grad føler behovet for en germanisering av kristendommen. Luthers verk, sier han, må betraktes som det første avgjørende skritt til kristendommens omplantning til germansk jordbunn, til kristendommens «germanisering». Og nu skulde tiden

være inne til å gå videre i denne retning. Man vil befries for den begredelige form for fromhet og isteden få en kristendom, farvet av heroiske grunnfølelser.

At Lutherdommen, især under påvirkning av pietismen, har fått en begredelig form, det vil vi ingenlunde benekte. Og at man i de land, hvor protestantismen dominerer, stadig må føle den protestantiske kristendomsforms utilstrekkelighet og svakhet, det kan ikke forbause oss.

Det falt sig slik at vi leste dette sukk efter en mer heroisk betonet kristendom på den dag, da Kirken feirer minnet om Ignatius, biskop av Antiokia, en av Kirkens første og mest navnkundige martyrer. Og vi leste op igjen den gamle biskops brev*), hvor han bønnfaller de kristne i Rom om ikke å foreta skritt for å hindre hans martyrdød:

«La mig få bli dyrenes føde; det er på denne måte at det skal gis mig å nå frem til Gud. Jeg er Guds hvete og jeg skal males av dyrenes tenner for å bli Kristi uplettede brød. Det er når verden ikke lenger kan se mitt legeme at jeg skal bli en sann Kristi disippel. Det er full av liv at jeg uttrykker for eder mitt brennende ønske om å dø.»

Fra uminnelige tider har Kirken feiret dødsdagen for Kristi blodvidner som festdager til Guds forherligelse og martyrenes ærefulle minne. Og således har den universelle Kirke aldri forsømt å forkynne kristendommens heroiske karakter, for å mane oss til offer-

---

*) Skrevet på veien til Rom, hvor han skulde kastes for de ville dyr.

vilje og hengivelse, så også vi kan bli samme Kristi disipler.

Og når man hører om kardinal Faulhabers høireiste holdning, om hans uforferdede forkynnelse av det kristne syn på dagens brennende spørsmål, midt i Tyskland av idag, hvor ingen kan dra i tvil risikoen ved en slik opptreden, da ser man at den *samme* ånd lever og virker ennå — i den *samme* kirke.

Så når dr. Günther i «Aftenposten» sier at «den katolske Kirke tilsynelatende er blitt aldeles uberørt av den åndelige omveltning i Tyskland,» og når han ikke anser dette «som et godt tegn for denne kirke», så tør det nok være at mange tvertimot vil synes at den katolske Kirke, som ikke er gått på akkord med de tyske makthaveres ideer, viser sig å være i besiddelse nettop av den heroiske ånd, som dr. Günther savner i den protestantiske kirke idag.

Ung var han -

*Ung var han der red i solen,
rank og saktelig på folen,
like løst fra hyttens dør.
Sådan vil han ennå æres,
vil på unge hender bæres —
de har ingen båret før.*

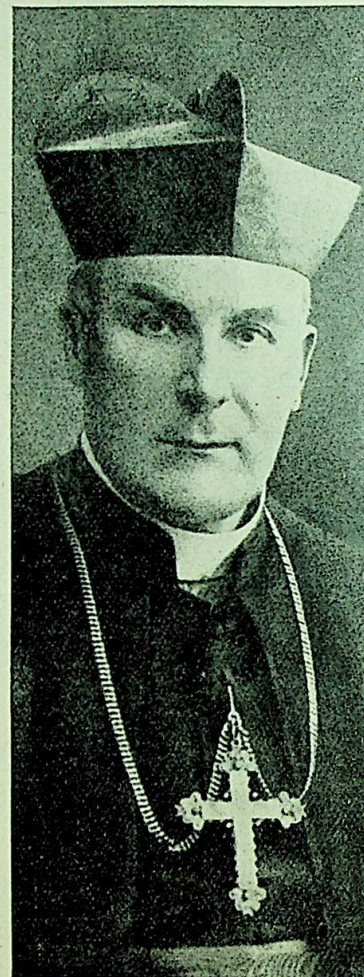
*Han var sønn — og se: han taler
midt i sine store kvaler
om sin moders fremtidshjem.
Og han vil de unge lære,
alltid mor på hender bæres —
hun, som først har båret dem.*

*Han var lys, og han vil lyse,
lyse inn hvor hjerter fryse,
lyse ut hvor mørket bor.
Han vil ingen stjerner slukke,
han vil ingen dører lukke,
gleden i hans fotspor gror.*

*Han var Gud og ennå rider
sakte han igjennem tider
til den siste time slår.
Alltid ungdomsskaren stiger
som fra alle jordens riker
i hans kongefølge går.*

(O. Ricard).

Kardinal Faulhaber.

Den 27. januar kunde man i alle aviser, som utkommer i Bayern, lese en offisiell artikkel, som hadde et ytterst polemisk preg og var skrevet av statsminister Esser mot kardinal Faulhaber i München. Kardinalen har nemlig under alle den nye tids mange brytninger, ikke minst på det religiøse område, vist sig som de katolske tankers ypperste representant. Gang på gang har han satt alle hensyn til sin personlige sikkerhet til side, når det gjaldt å verne om Kirkens rettigheter — og hittil har hans høie verdighet, den almindelige aktelse og kjærlighet, som han nyter fra alle kanter, beskyttet ham mot forulempelser av personlig art ut over at han har vært under stadig opsikt — man tør næsten kalle det bevoktning av S. A.-soldater.

Imidlertid ser det ut til, at statsminister Essers artikkel eller rettere sagt angrep har gitt kardinalens motstandere mere mot — om kvelden den 27. januar er der nemlig blitt avfyrt to skudd mot kardinalens

palé, som knuste rutene i audienssalen, hvor der heldigvis ingen var tilstede i øieblikket. Attentatet må være skjedd ved 8-tiden, på hvilket tidspunkt kardinalen opholdt sig i sitt huskapell — senere ut på kvelden og til midnatt arbeidet han nemlig i værelset ved siden av audienssalen og måtte ha hørt skuddene om de var blitt avfyrt på dette tidspunkt. Politiet arbeider med saken som har satt sennene i mektig oprør.

Fra Vatikanet har hans eminense mottatt følgende telegram, signert av kardinal Pacelli: «Den hl. Fader gleder sig over at De er sluppet uskatt fra faren. Det smerter ham meget at De offentlig er blitt utsatt for krenkelser og han sender Dem sin rikeste og hjerteligste velsignelse.»

Breve fra Helvede.

Det er Friederich Muckermann S. J. som selv lenge har vært holdt i russisk fangenskap som forteller:

— — vi har hatt diktere som ut av sin fantasi har skapt rystende skildringer som de har kalt „breve fra Helvede“. I våre dager behøver vi ikke å ta fantasien til hjelp — ti hvad vi nu får av etterretninger fra det bolsjevisiske Russland fortjener i fullt mål den samme titel.

Jeg har liggende foran mig en ny sending breve fra Russland, ialt 24 stykker. Frimerkene sitter på de rareste omslag som man har klistret sammen av alle mulige sorter papir. Avsenderne bor et sted i Ukraine — engang verdens rikeste og fruktbaraste akerland, nu et hungersdistrikt. Brevene har passert censuren og må derfor være måteholdende i sine uttrykk. Allikevel hører man i dem alle skriket etter *brød, brød* —!

Og fordi dette skrik toner i dem alle er de som et kor av elendighet. „Jeg ber om hjelp — jeg er enke med 3 barn som skriker etter brød og jeg har intet å gi dem og vet ikke hvor jeg skal skaffe det fra —“

„— kjære brødre, forlat oss ikke —.“ „—Barmhjerlighet! Vi har fire barn og vi sulter *alle* —.“ Et litani av jammer: „For Kristi skyld, hjelp oss!“ Det var en dag, hvor ropet „brød og fred“ lød som en forjettelse over hele Russland. Som en trylleformel virket dette rop — inntil man våknet til virkeligheten og opdaget at jordens fruktbaraste land ikke mere kunde ernære sine egne barn. Man sitter og ser på disse breve, disse tragedier i gule, brune og hvite omslag. En avsender må være kultivert — han skriver feilfritt — en annen synes for svak til bare å føre blyanten. Noen er så uhjelpelig i skriftegnene som hadde de aldri skrevet en linje før. Noen er høflige, andre bitre — alle klager, men *ingen* tviler på at Gud kan og vil hjelpe. —

For disse breve bærer intet preg av den officielle *gudløshet*, ti denne gudløshet er sunken i kurs siden

den har vist sig å være forbunnet med så megen elendighet og så mange forbrytelser. Men nettop på grunn av dette rop etter Guds hjelp og denne tro på kristenkjærlighetens makt og vilje til å hjelpe, snører hjertet sig sammen i en, når man leser brevene — for hvad *skal* vi gjøre? Tusener og atter tusener sulter på de uendelige stepper, synker kraftsløse sammen i de forfalne hytter, ser sine barn dø, før de selv følger etter — og man kan ikke hjelpe! Man tenker med gru på den hvete, man har brent op i Amerika — på den kaffe man i Brasilia har styrtet i havet — på den bomull som er blitt tilintetgjort i Egypten!

Forsøk å forestille Dig de mennesker som gjennom sine breve rykker oss inn på livet! Knoklete bønder for det meste, utmargede og hyllet i fillete skinnkofter. Kveget er forlengst slaktet — ingen høns går mere omkring huset. Kun den av staten leverte traktor står ennu på tunet — et rustent spøkelse!

Disse mennesker taler ikke mere med hverandre — de er sløve av nød og fortvilelse. Livet er bare å vente på døden — ulvene tuter i det fjerne og ådselgribbene kretser over takene. En følge av femårsplanen som erklærte naturen krig. Så samler man sine siste krefter for å skrive et brev fra dette helvede — for å skrike etter hjelp før det er for sent. Ak, hadde man kunnet ha sendt hele den økonomiske verdenskonferanse til dette sted — kanskje var resultatet blitt et annet!

Da Russland hadde mindre teknikk, men mer tro, sultet det ikke. Også den gang fantes der fattigdom og nød — men ikke som nu, hvor man har forsøkt å borteleminere selve naturen og derved gjort den enkelte vergeløs. Den enkeltes skjebne har man overgitt det kollektive, og da det kollektive svikter må den enkelte sulte — —

Ti så lenge det var personligheten og familien som hadde arbeidet med jorden kunde der vel komme uår, men aldri en så altomfattende nødstilstand. Det forferdeligste er nettop at alle disse lidende nu er helt forsvarsløse. Staten tok alt fra dem med løfte om å gi dem alt til gjengjeld. Hvad man har fått inntil nu er en av maskingeværer oprettholdt orden, men ikke brød. De som råder over geværene kan få spise — de andre millioner omkommer.

For *denne* stat er menneskene ikke mer verd enn dyrene — for den kjenner ikke den kristne kjærlighet, kun den brutale makt.

Gudsfornektelse fører fra åndelig død til legemlig — vi ser det nu. Men tenk om et av disse uskyldige barn derovre fra lå i værelset ved siden av og vi hørte det natten igjennem gråte av sult — — jeg vilde bli vanvittig!

Der er kun ett av to for oss alle nu: *enten* stille alle våre krefter — i handlinger eller forbønn — til rådighet for å føre den lidende menneskehet tilbake til Gud, så den atter kan erfare Hans velsignelse: som fuglene under himmelen og liljene på marken — eller å la det åndelige mørke bre sig over jorden til vanvidet griper alle. — Om dette valg melder brevene fra det russiske helvete.

Autoritet og frihet i skolen.

„Ved Liberalismen går folket til grunde“ — skriver Möllers van den Bruck i „Das Dritte Reich.“ I en så steil formulering er denne setning vel egnet til å skape begrepsforvirring fordi den sammenblander helt forskjellige ting og derved utdeliggjør tendensene. Der finnes en såkalt doktrinær Liberalisme, som atomiserer samfundet ved å sette individet op som det eneste virkelige og verdifulle og derved i „naturens“ navn — den som har skapt oss som enkeltvesener — forkaster alle institusjoner og alt sambinnende som „uverdig“, fordi dens mål er å få verden innrettet slik, at enhver fritt kan handle efter eget tykke og egen innsikt så at enhver form av tvang blir avskaffet. Nu vet alle som ikke er blitt håpløs tilbake for sin tid, at denne ca. 200 år gamle tenkemåte er helt uriktig. Den „natur“, som Rousseau påberopte sig er en konstruksjon og ingen virkelighet. Vi fødes inn i en evig sammenheng med en overnaturlig tilværelsesorden, som vi ikke kan rive oss løs fra.

De dårlige tider og alle de oplevde skuffelser har på den annen side nu i våre dage skapt et motstykke til denne individualistiske synsmåte: den socialpolitiske tankegang, som gjennom et autoritativt régime vil redde staten og menneskeheten. Men idet denne innstilling gir Liberalismen skyld for den nuværende almindelige oppløsningstilstand over hele linjen — økonomisk, politisk og socialt — helder den barnet ut med badevannet idet den fordømmer alt frisinn, all toleranse og alle fremskritt som er gjort.

Det er derfor på tide at man stiller begge disse setninger, som gjensidig synes å utelukke hverandre, op mot hverandre skarpt avgrenset og derpå forsøker å finne de punkter, hvor de kan møtes på den ikke ubekjente „gyllne middelvei.“ Ti mennesket behøver både frihet og bunnethet i innbyrdes vekselvirkning og innskrenkning og derfor er den rene despotisme likeså forkjørt som den ubegrensede liberalisme.

Når vi nu anvender dette på skolen ser vi fort at «kun under loven er der frihet». Det er lærernes pedagogiske innsikt som må regulere forholdet mellom frihet og disiplin, såvel overfor den enkelte elev som overfor hele klassen. Autoritet lar sig like så litt gjennomtvinge og foreskrive som liberalitet — og man må vokte sig vel for å la disse to ideers utløpere få overhånd, da de begge i sine ekstremer er like usanne og virkelighetsfjerne.

Selvfølgelig er det umulig å realisere det ideale forhold i problemet: frihet — disiplin. Motsetningen mellom anerkjennelsen av en overpersonlig disiplin og bevarelsen av den individuelle frihet var allerede tilstede i striden mellom den pythagoreiske skole og sophistene og vil aldri bliophevet hernede på jorden.

Autoritetsproblemet vil man derfor alltid søke å få løst på de forskjellige måter — men dessverre har det vist sig at man ofte derved er kommet til å for-

dømme det umiddelbart forangående helt og overgitt det til latterliggjørelsen.

For noen årtier siden, da frihetsdoktrinene grep roret i de fleste lands pedagogikk, blev den pedantiske gammeldagse skoletyran en stående latterlig skikkelse i litteraturen, og idet man kalte den gamle skole for «autoritetsskole», satte man en slags skammeskrift på den — som i våre dager er fullstendig utslettet, mens til gjengjeld man overalt i de autoritære stater har stemplet etterkrigstidens reformpedagogikk som et forfalls-symptom og atter lagt skolene inn under et ubetinget autoritetsprinsipp, uten at denne autoritetsside har noe å gjøre med prylestraff eller en fastklamren sig til formaliteter. Men man betoner nu atter at disiplin må der til før en elev kan stå sikkert på sine egne ben. Erfaringen har lært menneskeheten at den så lovpriste «frihet» for skoleungdommen i virkeligheten på langt nær hadde den værdi, som man tilla den. Selvstyre forplikter — men ungdommen har den forrett å kunde være helt ung: å kunde gjøre dumheter, ta feil, tale uvettig uten å bli dratt alt for strengt til ansvar for dette. Den revolusjonære frihetspedagogikk som vil ha at barn og unge skal utvikle sig uten hemninger går den motsatte vei: hvad en attenåring gjør, blir tatt uhyre alvorlig — en halvvoxsens naive dumheter lyttes til som uttrykk for den nye generasjons synspunkter. Selvfølgelig er selvstendighet i vilje og handlinger opdragelsens endelige mål — men dette mål for modne mennesker må vi ikke forlange på forskudd av barn og ungdommer.

Enhver sann autoritet har sine røtter og sin berettigelse i sitt forhold til de overpersonlige makter og de verdibestemmende realiteter. Hvor dypt en opdrager er innforlivet i sådanne autoritative faktorer merker eleven snart og hans holdning bestemmes utelukkende av dette. Det er sagt at «ungdommen gjør det for det meste ubevisst — ja, den vil benekte det om man fremsetter det som et faktum — men hele dens innstilling beviser, at den likesom Iphigenie alltid føler sig friest ved å være lydige.»

Lydighet var den ofte så spottede gammeldagse skoles kiennetegn — nu er den atter satt i høisetet i den fascistiske statspedagogikk som representerer den mest moderne skoleordning. Og den forbindes de fleste steder bra med aktelse for individets rett som personlighet. Dette er den ekte liberalisme, som hviler på den kristne tro på mennesket, skapt i Guds billede. Ti autoritetens egentlige opgave er ikke å berøve individet friheten, men å venne det til den — den er ikke rettet mot ungdommen, men er et vern for den, til den kan ta et ansvar selv. Autoritet og frihet arbeider derfor sammen hånd i hånd — det heter ikke: autoritet eller frihet, men: autoritet i frihet. Hvad derfor ungdommen trenger nu er de overlegne lærerpersonligheter, som har satt sig et høit og lysende mål for sin opdrager-virksomhet og søker å føre sine elever frem til dette mål i dem selv.

Fordi —

Smilende og vakker kom hun inn til ham for å si adjø og la ham beundre så fin hun var i sin nye visittdrakt. Beundringen fikk hun — så kom spørsmålet.

— Og hvem skal du så beære med all denne praktutfoldelse, Signe?

— Fru Holter, Karl. Ella og jeg er bedt om å komme der til te. Er det ikke morsomt?

Hans ansikt blev mørkt: — er det ingeniør Holters, du skal til?

— Ja. Ella presenterte mig forleden på koncerten og så bad fru Holter mig å komme bort der til te med din søster idag. Og jeg som så gjerne vil vanke i det elegante hus og se det — er det ikke morsomt, Karl? — der var en liten engstelig tøyen nu i stemmen. Hun likte ikke Karls uttrykk — forstod det ikke.

— Kjære Signe, det er så lite morsomt, at jeg ønsker ikke at du går der —

Hun for op: — hvorfor ikke om jeg tør spørre.

— Fordi det ikke er passende omgang for dig.

Hennes stemme brast næsten i sinne: — Jaså, den rike og aktede ingeniør Holters og hans elegante frue og det store, vakre hjem — det skulde ikke være «passende» for advokat Karl Verners hustru — —

— Ikke alle akter ham. Jeg ialfall ikke. Jeg vet hvor han har sine penger fra og hvad han bruker dem til. Og du vet, når du tenker dig om hvor tarvelig han har opført sig mot sin første hustru — hvordan han bedrog henne og tvang henne bort fra hjemmet, inn i skilsmisse for den kvinnes skyld som han nu presenterer som sin frue. Han stanset et øieblikk, så fortsatte han med vekt: Jeg vet nok, at man har «glemt» dette nu, fordi ingeniøren har penger nok til å skjule smerten og synden og skammen, han har bragt over andre, med i menneskers øine. Men han har ikke blendet mig — og han får ikke lov til å blende nogen her i mitt hjem.

— Karl, du overdriver! Ingen husker disse gamle historier, ingen tenker på dem.

— Jeg husker, jeg tenker — det er nok for mig og mine.

— Ja, men kjære, det er jo din egen søster Ella — — Signe var på gråten av skuffelse og sinne.

— Ella får gjøre hvad hun vil, men du er min hustru og Pauls mor og fordi du er det — så blev han bløtere i stemmen: vent litt. Du er virkelig så fin at det er synd du ikke skal ha glede av det. Skal vi gå ut sammen? Teater? Musikk?

Signe svarte ikke. Hun var rasende: hvor skulde hele venneklikken le henne ut. Hun som hadde skrytt slik av å være invitert til ingeniør Holters og nu ikke «fikk lov». Skulde man ha hørt på maken. Hun kastet hodet tilbake.

— Og det tror du, du kan by mig. Å være din slave, hva? Nei, du kan tro nei — Ella venter mig, farvell!

Rolig reiste advokat Verner sig — rolig og fast grep han Signes hånd og dreiet henne rundt så han kunde se henne inn i øinene.

— Stans, vennen min, og tenk dig om. Du vet jeg har arbeidet mig selv frem fra jevne kår, men ingen har noensinne kunnet kaste en skygge på mitt ærlige navn. Med Guds hjelp skal ingen noensinne kunne gjøre det — minst av alle du! Forstår du ikke at et tvilsomt bekjentskap er en slik skygge,

først over dig, siden over oss alle. Og det er mitt livs opgave å beskytte dig. Fordi — —

Trossig gikk hun mot ham: — La høre — nu — fordi — —

— Fordi jeg elsker og akter dig Hans stemme var blitt varm, bløt — men det var stålets varme, når det herdes i flammen. Hun følte fastheten — den festnet noe i henne som holdt på å gli ut. Uten å si et ord tok hun hatten av, smuttet ut av pelsen og satte sig. Også han hadde satt sig ved skrivebordet igjen — øiensynlig hadde han ikke mer å skulle si. Mellem havens tretopper falt en stråle fra aftensolens lys henover hans hender.

Signe så på disse faste, disse trofaste hender. En gang hadde hun lagt sine i hans og lovet et hellig løfte. Han holdt sitt — og han gjorde mer: han holdt henne fast ved det hun hadde lovet. Han var en mann — men hun? Hvad var hun? Hvad vilde hun? — Forringe ham, svekke ham — slik som den første mann blev forringet, svekket, forrådt av den som var hans glede, hans kjærlighet — —

Hun stod foran et valg det følte hun. Og plutselig så hun klart for sig sin opgave: aldri å forringe, svekke, forråde. Hun så sin mann stå mot en annen mann, som hadde vært uten vilje da fristelsen kom. Hun så en hustru, som nu levet alene og forlatt mens mannen og hans nye frue blev aktet og søkt — slik som hun selv nu vilde ha besøkt dem. En bølge av ansvar, en bølge av medfølelse skyllet gjennom henne — en bølge av taknemlighet kom efter: Gud være lovet for den trygghet han gav dem, som vilde holde sammen, trofaste, faste i sin innbyrdes tro og tillit.

Karl hadde rett — hun reiste sig stille — var det virkelig ikke vanskeligere å «være sin mann underdanig»?

— Om forlatelse, kjære!

Også han hadde reist sig — bestemt og blidt tok han henne inn til sig — —

— Jeg visste det, Signe. Jeg visste du vilde forstå at jeg vil vokte oss alle for mørkets makt, selv om det bare er skyggespill. Men ta tøyiet på — så går vi to på visitt. Vi går til ingeniør Holters forlatte ektefelle, hun som verden ler av og håner, fordi hun var svak og ulykkelig og tapte det som vilde tapes. Vi går — ikke sant?

Signe smilte gjennom tårer. Hun grep noen prektige roser fra blomsterglasset på bordet: — Til henne. Det er som der er noe jeg skal gjøre godt igjen. Fordi — —

Så tok hun hans arm: Min herre og husbond, kom så.

E.

Berlins nye biskop ablegger troskapsed.

Under store festligheter og ombølget av en begeistring, som støtter sig til de beretninger om hans virke i Hildesheim, som er gått forut for ham, er Berlins nye katolske biskop, dr. Nikolaus Bares, blitt intronisert i sitt nye bispedømme. «Katholisches Kirchenblatt» (für das Bistum Berlin) bringer i sitt siste nummer en meget vakker beskrivelse av hans høiarverdighets ankomst til Berlin, hvor hans første vandring var til sin forgjengers hvilested — i St. Hedwigs-katedralens krypt — hvor biskopen lenge dvelte i bønn ved biskop Christian Schreibers sarkofag.

Dagen efter ankomsten avla hans høiarverdighet troskapseden — ifølge § 16 i rikskonkordatet — til den

tyske regjering, representert av ministerpresident Göring. Ved den anledning holdt biskop Bares følgende tale: «Ifølge § 16 i rikskonkordatet er jeg nu kommen her for å avlegge troskapseden til Deres eksellence. Jeg avlegger denne ed som katolsk biskop i dens hele utstrekning. Jeg avlegger den som en høitidelig og åpen bekjennelse overfor min Gud av de plikter, som ved hans bud er forbunden med mitt embede, og som jeg som biskop av Hildesheim alltid har opfylt tro og samvittighetsfullt. Jeg avlegger med glede denne ed som en høitidelig bekjennelse av min kjærlighet til folk og fedreland. Som katolsk tysk biskop står jeg sammen med vårt tyske folk i all dets nød og alle dets sorger. Dets vekst i n n a d, dets aktelse og dets rett u t a d, vies alle mine bestrebelse. Og endelig avlegger jeg denne ed i fast vilje til et fredelig og tillitsfullt samarbeide mellom Kirke og Stat med det store mål: å føre den positive kristendoms grunnkrefter inn i det nasjonale livs organiske vekst i det tredje rike til velsignelse for folket. Mot dette mål går jeg i overensstemmelse med de tanker, som rikets fører gjentagende ganger offentlig har forkynt som retningslinjer for sin vilje og sine handlinger, og som han har realisert ved avslutningen av konkordatet med den hellige stol. Således vil jeg i mitt hellige embede strebe etter å gi Gud hvad Guds er og Staten hvad Statens er. Uten forbehold av noen art vil jeg arbeide for å oprettholde og fremme den katolske tro og den fedrelandssinnede, statsborgerlige og sociale pliktfølelse hos de, som er betrodd min omsorg.»

BOKANMELDELSE

P. Schindler: «Bøn og Gærning». (Pauluskredsen). Kjøbenhavn 1934.

Denne bok er den første som er blitt utgitt av Pauluskredsen, hvis opgave og virksomhet «St. Olav» nylig har omtalt.

Boken inneholder tre adskilte stykker: «Lær os at bede», «Kjærlighedens Gærninger» og «Ubønhørt». I et forord opplyses det at de to avsnitt om bønner fremkommer som et slags forord til en bønnebok som vil bli utgitt senere. Dette forklarer disse stykkers noget sporadiske preg. Navnlig det første streifer en hel del viktige spørsmål uten å gå dypere inn i noget av dem. Dog finner man en rekke verdifulle vink for bønnens liv.

Stykket om kjærlighetens gjerninger er vel det viktigste i dette skrift. Forfatteren søker på en praktisk måte, klart og greit, å lære leserne å gjøre kjærligheten virksom og fruktbar. Forat ikke kjærligheten skal bli ubrukt og uten formål, anvises «adoptering» av barn, av trengende studerende og av store opgaver: utsmykning av kirker, utgivelse av bøker og brosjyrer, regelmessige besøk hos syke og gamle o. s. v. Med rette fremholdes som en av de betydningsfulle følger av denne form for karitativt virke at kjærlighetstjenesten blir varig, ikke bare periodisk eftersom ens luner skifter. Det er å ønske at dette suggestive stykke må bli lest av m a n g e.

Pauluskredsen har med utgivelsen av denne bok gjort en god

begynnelse. Siden man sendte ut opfordringen til subskripsjon*) har den lovede serie fått en utvilsomt meget verdifull tilføielse, idet dr. phil. Otto S. J. vil skrive en brosjyre om Jesu Selskap. Som bekjent blev pater Otto kreert til doktor av Kjøbenhavns universitet ifjor, efter en rekke forelesninger og arbeider som vakte stor opsikt. Blandt medarbeidere har man også sikret sig pater Lutz, som skal skrive om Martin Luther.

H. J. I.

Herhjemme: —

OSLO. Provikaren reiser lørdag til Sylling for å vikariere et par dager — og vil være tilbake onsdag den 14. februar.

OPMERKSOMHETEN henledes på meddelelsen fra N. K. K. F. i erindringslisten.

STABEKK. St. Olavsforbunds lokalledd hadde torsdag den glede å høre mgr. Kjelstrups foredrag om Færøyane. Det var fullt hus, og med stor interesse fulgte forsamlingen mgr. Kjelstrup på hans reise til vårt i historien så nær beslektede land. Vi fikk et innblikk i de mange vanskeligheter som prester og søstre må kjempe med i et forsåvidt nytt misjonsland i kamp mot fordommer og aldri sviktende det mål å utbrede vår hellige tro. Det utmerkede foredrag og lysbilledene høstet fortjent bifall — og vi håper å få høre mgr. Kjelstrup flere ganger. Møtet sluttet med selskapeleg samvær. Frithjof.

— og derute:

UNGARN. Zistersienserpresten Adam Mohay, professor i fysikk og kemi i Boya, har nylig tatt flyvercertifikat. Han er den første ungarske prest, som betjener sig av aeroplan.

RUSSLAND. Det vanskeliggjøres stadig mer og mer for de katolske prester å yde noen sjelesorg, selv i dypeste hemmelighet. De siste tre kirker og kapeller, som ennu stod til disposisjon for de ca. 20 000 katolikker i Moskva er nu tatt fra dem. Ennu befinner sig en romersk-katolsk franskfødt biskop mgr. Never under sitt lands gesantskaps beskyttelse i byen samt en gresk-katolsk prest, Sergius Solowjew, en nevø av den store filosof, men ingen av dem kan virke i sitt kall, den første fordi han står under den skarpeste politikontroll, den annen fordi han er meget syk. I koncentrasjonsleire og i fengslene er der et stort antall katolske prester internerte, om hvis skjebne det er umulig å få noen underretning. Man vet f. eks. at der i koncentrasjonsleiren ved Jaroslaw inntil for nylig var 68 katolske prester, de fleste av polsk herkomst — og skjønt mange av dem var dødssyke lot den bolsjevikiske regjering dem overføre uten forsvarlige klær til de beryktede Salowjetzke øer, hvor klimaet er høiarktisk og tyfus og andre febersykdommer stadig herjer. Endelig kan det meddeles, at 11 preste-bekjennere av littauisk herkomst nu er blitt løslatt efter å ha sittet fengslet og senere i koncentrasjonsleir siden 1926. Mellom dem er også en biskop, mgr. Matulonis. De blev alle ved grensen mottatt høitidelig av den lettiske biskop, mgr. Rancan, og fikk pavens velsignelse meddelt av en direkte utsending fra Rom.

*) Subskripsjon tegnes hos pastor Knud Ballin, Bredgade 64, Kjøbenhavn K. Prisen er kun 3 kr. for hele serien på 6 skrifter.

Libet efter Døden.

SANNHETEN OG NOGEN MODERNE VRÆNGEBILLEDER.

Av W. J. Blyton.

Oversatt med velvillig tillatelse av Catholic Truth Society, London, av Sigrud Undset.

(Forts.)

Det er «vanskelig» at tænke sig aand eller sjæl som en realitet, der er transcendent, ubundet av stoff, usynlig. Visst er det det. Men det er korrekt.

Og at tale om at sjælen «forlater» legemet kan ogsaa antyde at sjælen reiser gjennom rummet til Gud, som altsaa tænkes at opholde sig i en viss avstand fra den. Det kan til nød gaa an som et poetisk billede, men det er daarlig filosofi. Her trænges en advarsel: tar man disse klossede sproglige billeder for sandheter, kan de gi ophav til de mest bisarre teorier, religiøse vrangforestillinger og fantasibilleder, som vi skal se.

Vel er det saan at vi kan ikke præstere «ren» billedfri tænkning — aldrig fuldt ut, og ikke engang tilnærmelsesvis orker vi at tænke andet end i billeder længe av gangen. Men de billeder og analogier som vi maa hjelpe os med kan mangan gang vildlede istedetfor at tydeliggjøre. Vi har indbudt dem som gjester i vort sind, de blir værene som tyranner. De fortrænger de sandheter som de skulde ha illustrert.

Her snakker jeg nu som en der har ikke saa liten praktisk erfaring med spiritister. Jeg har været tilstede ved deres seancer, fulgt deres foredrag, og jeg sier at de er ubevisste og ukritiske ofre for den naiveste og tankeløseste art av billedtænkning. Det som de fortæller om aandernes tilværelse naar de ikke er materialisert kunde bare være plausibelt, dersom disse væseners normale tilstand var at være materialisert i en verden av legemer og ting. Men saa faar vi servert al denne moderne folklore om aande-verdens-cigarer og aande-verdens-pjolttere, en aande-verden med hatter og bukser og bridgeborder, aande-verdens-apparater for fortsat studium av kemi eller hvad nu disse som er «gaatt over» stelte med i sit jordliv! Det er her at den folkelige sans for det komiske — som spiritisterne med sit brændende ønske om at tro ikke kan like — kommer ind: den hjelper mange mennesker til at se kritisk paa hele bevægelsen og holde sig unda den.

Viktigere er det imidlertid at vi blir saavidt opdraget i filosofiske distinktioner, saa vi kjender forskjellen paa aandens og legemets egenskaper, paa den fundamentale forskjjel som det maa være i vor tilstand 1) saalænge vi lever i legemets og sansernes verden, i rummet og i tiden og 2) og naar vi lever, paa en utsigelig maate «for Gud» som Vor Herre har sagt at de legemsløse sjæler gjør indtil Opstandelsen, da de faar et himmelsk legeme som et uforkrænkelig redskap, hvormed de kan lovprise og tjene den Almægtige paa en maate som Han har villet.

Den folkelige spiritisme, som væsentlig rekrutteres fra de brede borgerlige lag, av folk som ikke er specialutdannet til tankearbeide i nogen retning (en enkelt kjendt fysiker har sluttet sig til — men han styrer klar av de groveste ufordøieligheter) — er forbløffende litet nysgjerrige overfor denne side av saken. De hemmelighetsfulde lakuner i vor viden, som selv Aapenbaringen og den høieste filosofiske tænkning har latt staa

aapne blir fylt en-to-tre med brokker av hastverksgjætning og tarvelig mytologi. Maalet er at berolige dem som har mistet sine kjære, eller er forvirrede eller rædde — det er saa all right saa: de skal finde igjen sine yndlingshunder «der», og det lille barnet de mistet — og vuggen ogsaa, hvis den lille da ikke forinden er blit saa stor saa den har faatt halvstofflige hoppetaug og luftige leketøjsbiler. Det er fordi denne kultus søker at faa forbindelse med de avdøde og fordi den læser saanne kjendte og kjære smaaatræk ind i sin utgave av det hinsidige, at den virker saa besnærende paa lettroende sjæler som ikke er forfaldne til eftertanke. Alle mennesker kan sørge og længte, men ikke alle kan tænke.

Idet den søker denslags rapport famler spiritismen efter den eneste ting som det er umulig at opnaa. Det som vi, paa grund av tingenes natur ikke kan, er netop at bringe hin tilstand i forbindelse med vor egen, saan at vi kan forestille os den i konkrete billeder. Grundene er følgende:

Et barn kan for eksempel ikke være deltager i de voksnes verden uten hvor det dreier sig om forhold, hvor de har nogen fælles erfaringer og er fælles om nogen viden. Men ikke i forhold som barnet staar helt utenfor — videnskapelig forskning for eksempel, eller visse filosofiske stemninger og forskninger, ikke i det objektive syn som visdom og modenhet kan gi et menneske, ikke heller i det kompliserte ansvar som ledelsen av store foretagender gir, ikke i nogen av de følelser og lidenskaper som bare kommer med alderen. Vi kan si, vi er tilnærmelsesvis i samme stilling overfor de legemsløse sjæler som barnet staar i overfor den erfarne voksne. Sjælen, skilt fra legemet, er blit opflyttet til en ny klasses tilværelsesform og erfaringer. Det vil si, den har erfaret noget som ikke et menneske her paa jorden har erfaret — noget som den ikke kunde uttrykke for os, hvis den vendte tilbake til sit legeme, av mangel paa brukbare ord eller symboler. For sjælen har nu ikke bare naadd et stadium i utviklingen som følger efter jordlivet i tid, den er traadt ind i en ny tilværelsesform. Derfor hadde den opstandne Lazarus ikke noget særlig betydelig at fortælle sine brødre. St. Paul kan ikke fortælle noget om det han hadde oplevet «om i legemet, det vet jeg ikke, eller utenfor legemet» — det tør han ikke avgjøre, det som han oplevet er like umulig at uttrykke i det timeliges billeder, han vet bare at det «er ikke tilladt for et menneske at yttre det». Derfor varskuer den kristne klassiker os om at «intet øie har set, intet øre hørt, og hjertet kan ikke forestille sig» det som venter os. Vor fantasi evner det ikke mere end fosteret i morslivet kan gjøre sig billeder av verden utenfor med luften og træerne og sjøer og skyer. Da sadduceerne direkte utfordret Vor Frelser til at si noget om forholdene i den hinsidige verden avviste Han deres stumpe, uandelige nysgjerrighet i ord som utelukkende og paa en helt negativ maate la vegten paa ulikheten med alle forhold her. Han sa at sjælene lever for Gud, og hos dem er der ingen «tagen til egte eller given til

egte» — de eier intet i hverandre, jorden drager dem ikke til sig.

Kristendommens utgangspunkt er i virkeligheten ikke den sørgende efterlattes stemning eller synspunkt, i det øieblik han eller hun opprører sig mot at blodsbaand er blit slitt og et jordisk inderlighetsforhold forbi. Dens maal er at omforme og gaa ut over de naturlige følelsers storm og virvar. Den taler om Evighetens kjendsgjæringer, ikke bare om de rystelser og timelige tap som det enkelte lidende menneske i sin naturlige egocentriske sorg er tilbøielig til at gjøre til midtpunkt eller forgrund. Paa betingelser lover den os og vore kjære samfund med Gud, og dernæst, i kraft av det første, gjenforening med vore kjære i himmelen og samfund med alle hellige sjæler. Men dens vældige ettertrykk ligger paa Gudsforholdet. Netop fordi det er den eneste guddommelige religion er Gud altid centrum i den. Det er tegnet, strengt og alvorlig, paa dens absolutte sandhet og endelighet. Her viser den sin overlegenhet over den følelsesbetonede menneskelige jagt etter private egoistiske drømme og opium for egne lidelser. Det er en lære om Gud og om vore alles liv i Gud — ikke en vek, kanskje selvbedragerisk trøstetale eller en lære om hvordan en familie og dens omgangsvenner skal bli istand til at konversere hverandre privat i al evindelighet.

Saa kristendommen gir alt det som spiritismen eller de konkurrerende menneskelige teorier paastaar at de gir, men den gir uendelig meget mere. De legger vegten paa det private, lokale og tilfældige. Livets religion derimot legger vegten paa helheten, forkynder Kilden og Skaperen som al aandelig eksistens er utgaatt fra — og at den trøst for vore private sorger som følger derav tar den med som de detaljer de er. Den er aandelig, de er «milde». Den forkynder Kjærligheten, de blir hængende i ett kjærlighetsforhold, eller nogen faa kjærlighetsforhold, som de er helt optatt av. Og disse er sørgelig utrygge og svake, hvis de blir skilt fra Guds grænseløse kjærlighet, for bare den gir dem hellighet, sjel og skjønnhet — uten Guds kjærlighet kan ingen av våre kjærlighetsforhold vare. La oss for engangs skyld se realistisk paa alt dette — vor sorg over vore kjæres død og vort haab om et gjensyn med dem. La os ærlig erkjende, at om dette vort haab gik i opfyldelse kunde gjenforeningen med dem i en evighet ikke være trygg paa trofasthet, lykke, aandelig sundhet, medmindre vor kjærlighet til dem var indesluttet og behersket av den livgivende, helligende kjærlighet som strømmer fra Gud til os og fra os mot Gud. For i aandens verden er Han det eneste Livsprincip og Opholder. Skilt fra naaden vilde alle aanderne før eller senere holde op at bry sig om hverandre eller at finde hverandre værd at elske og eie. Alting vilde bare bli jordlivets erfaringer op igjen, bli trættende, hverdagslig, dræpende. Naar disse trøstende, «altfor-menneskelige» teorier skyver Gud til siden, griper de frygtelige feil — og bare paa en maate kan vi undgaa at sætte det væsentligste tilside, nemlig naar vi bekjender Ham først, sist og alltid. I Ham finder alt andet sin rette plass.

Er det forresten ikke rart at spiritistene — hvis de virkelig higer etter oplevelserne «derover» — ikke forsøker at dematerialisere sig selv? Hvorfor overlater de hele bryderiet, materialisationerne, til de stakkars aanderne? Hvis de ønsker kundskap om denne aande verden, hvorfor projicerer de ikke sig selv over i den gjennom trancer, ekstaser, ved at gaa ut av sit legeme — selv om dette lyder noksaa farlig. Men mange

helgener har oplevet visionære tilstander, har selv ment at de har været henrykket utenfor legemet. Men saa blev de ikke drevet av nysgjerrighet — den var de paa post imot, for den regnet de for synd. De oplevet disse tilstander likesom ufrivillig, som noget midlere, idet de av al sin magt forsøkte at oppløfte sin sjæl og sit hjerte til Gud. Og dertil kommer at det som de da oplevet var det umulig for dem at forklare andre, naar de igjen vendte tilbake til legemet, til normaltilstand. Saa helgnernes mystiske oplevelser gjendriver spiritismens paastander, den bekræfter dem ikke.

Nei, seancernes publikum overlater aanderne hele besværet. Det er aanderne som maa manifistere og «materialisere» sig med sine egne sjæler foretar de ingen utflugter indover grænsen.

Kan de gi nogen holdbar forklaring paa dette besynderlig ensidige arrangement? Jeg har spurt dem, men har aldrig faatt noget svar som ikke enten var uforstaaelig eller selvmotsigende. De kan da vel ikke tænke sig at «denne mørke klode» skulde være saa uendelig tiltrækkende for aandere som lever i salighet eller har oplevet hvad Tennyson, et sted han taler om dette emne, kalder den «tifoldig sammenslyngende forvandling». Tiltrækningen burde da være paa vor side, imot hin tilstand?

«Jamen det er deres medlidenhet med os,» sies der, «som bringer dem til aandetrompeten eller planchetten». Jeg kan bare si, det vilde være et virksommere utslag av solidaritetsfølelsen hvis de paa sin side kunde hjelpe os til at eksperimentere i deres retning, saa visitterne kunde bli gjengjældt. Hele fremgangsmaaten virker tvetydig og litet sindrig. Jeg skal ikke si stort om arten av mange av de formentlige kommunikationer: de trivielle, banale og tarvelige ytringer som blir fremsat i navn av mennesker som i dette liv utmerket sig ved klar forstand, omfattende aandelige interesser eller digterisk begavelse.

Mange av de «stemmer» som uttaler sig synes at ha laant ord og vendinger fra en auktionarius' eller eiendomsmægleres reklamehaandbøker for at overbevise lyttere fra villakvarterer og havebyer om at der er villakvarterer og havebyer «over der» i uhorvelige mængder. Om man vil kalde dette et «glad budskap» eller ikke kommer jo an paa hvorvidt man kan tro, at villaforstæder og havebyer, pjolter og cigarer og aandekinetografer for ungerne er deler av Guds verdensplan, som vi skulde ønske at se forsætte in sæcula sæculorum og at saanne steder og sysselsættelser hjelper os til at nyte Gud og fryde os ved at se Ham ansigt til ansigt. Ak, disse utmalinger minder for meget om eiendomsagentens, som skal se til at faa solgt nogen byggetomter.

Et endda mere fældende træk er den grove taushet — man kan bare kalde den grov — som de fleste aandere (og alle som jeg har møtt paa seancer) iagttar om Kristus. Hvis der i det hele blir sagt noget om Frelseren saa er det saa blekt og vassent, saa det vilde ikke gaa fri for kritikk, om det blev sagt av den bleksottigste liberale teolog paa jorden. Tilsynelatende kommer aanderne fra de fjerneste regioner for at tale til os i stammende og utvaskede uttrykk for enslags unitarisme, leilighetsvis kryddret med en mindelse om buddhisme eller andre 'ismer. Hvis man skulde ta dette alvorlig maa man faa indtrykk av at «der ovre» hersker der betydelig mindre interesse end her for at faa vite noget om Guddommelige ting.

(Forts.)